

AMİSOS / AMISOS

Cilt/ Volume 8, Sayı/ Issue 15 (Aralık/ December 2023), ss./ pp. 151-166
ISSN: 2587-2222 / e-ISSN: 2587-2230
DOI: 10.48122/amisos.1396937

Özgün Makale/ Original Article

Geliş Tarihi/ Received: 27. 11. 2023
Kabul Tarihi/ Accepted: 28. 12. 2023

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS OLARAK KARADENİZ TÜRKÜLERİNİN SES EĞİTİMİ KAPSAMINDA SÖZEL UNSURLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF VERBAL ELEMENTS OF BLACK SEA FOLK SONGS AS INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE WITHIN THE SCOPE OF VOICE EDUCATION

Sevda GÜREL – Alper ŞAKALAR*

Öz

Somut olmayan kültürel miras kapsamında sözlü gelenekler, gösteri sanatları, ritüeller ve türküler toplumlar arasında nesiller boyu aktarılan kültürel unsurlardır. Bu çalışma, somut olmayan kültürel miras kapsamında Karadeniz türkülerinin sözel unsurlarının ses eğitimi açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Karadeniz türkülerinin hikayeleri ve sözleri, bölgenin coğrafyasını, yaşam tarzını ve türkülerde duyguların nasıl yansıtıldığına odaklanılarak incelenmiştir. Bulgular, bu türkülerin seslendirme sırasında belirtilen duygusal ifadelerinin nasıl vurgulanması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Türkülerin seslendirilmesi, geçmişten günümüze ulaşmış duygusal ifadelerini ve hikayelerini de canlandırmak anlamına gelir. Ses eğitimi açısından, türkülerin duygusal ifadelerinin doğru bir şekilde yansıtılması, çalışılması ve aktarılması önemlidir. Karadeniz türkülerinde ki sözel unsurların değerlendirilmesi, bu mirasın korunmasına ve yeni kuşaklara aktarılmasına da katkı sağlar. Somut olmayan kültürel mirasın, türküler aracılığıyla nasıl ifade edildiği ve bu ifadenin ses eğitimi yoluyla nasıl daha etkili hale getirilebileceği detaylı bir şekilde incelenmiştir. İyi bir nefes kontrolü, tonlama, mimik-jestler, ve sözel anlamın duygusal ifadeyi güçlendirmede ki rolüne dikkat çekilmiştir. Sonuç olarak bu çalışma, türkülerin sözel yapısını ve içeriğini inceleyerek, duygusal ifadelerin ve temaların daha etkili bir şekilde seslendirilmesi konusunda rehberlik sunmaktadır.

* Sorumlu Yazar/Responsible Author: Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, Müzikoloji Bölümü, Ordu/Türkiye. E-posta: tokersevda@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0496-7852>

Doç. Dr., Sütçü İmam Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Kahramanmaraş/Türkiye. E-posta: alpersakalar@gmail.com ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-0137-9089>

Ayrıca, bu çalışma kültürel mirasımızın gelecek nesillere aktarılmasında ses eğitiminin rolünü vurgulamaktadır. Çalışmada, doküman inceleme deseni ile elde edilen veriler, tematik içerik analizi yöntemiyle yorumlanmıştır. Verilerin analizinde MAXQDA 2022 nitel veri analizi yazılımı kullanılmıştır ve türkülerin sözleri belge portleriyle sunulmuştur. Araştırma sonucunda kodlanan 9 duygunun türkülerde var olduğu tespit edilmiş ve ses eğitimi perspektifinden değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras, Ses Eğitimi, Karadeniz Türküleri, Şarkı Söyleme, Müzik.

Abstract

Within the scope of intangible cultural heritage, oral traditions, performing arts, rituals and folk songs are cultural elements that are transmitted between societies for generations. This study aims to analyze the verbal elements of Black Sea folk songs in terms of voice training within the scope of intangible cultural heritage. The stories and lyrics of Black Sea folk songs are analyzed with a focus on the geography of the region, lifestyle and how emotions are reflected in folk songs. The findings clearly reveal how the emotional expressions of these folk songs should be emphasized during vocalization. Vocalizing folk songs also means revitalizing their emotional expressions and stories that have survived from the past to the present. In terms of vocal training, it is important to accurately reflect, study and transfer the emotional expressions of folk songs. The evaluation of the verbal elements in Black Sea folk songs also contributes to the preservation and transfer of this heritage to new generations. How intangible cultural heritage is expressed through folk songs and how this expression can be made more effective through voice training has been examined in detail. The role of good breath control, intonation, mimicry, gestures, and verbal meaning in strengthening emotional expression is emphasized. In conclusion, this study examines the verbal structure and content of folk songs and provides guidance on how to vocalize emotional expressions and themes more effectively. In addition, this study emphasizes the role of voice training in the transfer of our cultural heritage to future generations. In the study, the data obtained through document analysis design were interpreted by thematic content analysis method. MAXQDA 2022 qualitative data analysis software was used to analyze the data and the lyrics of the folk songs were presented in document portraits. As a result of the research, it was determined that 9 emotions coded as a result of the research existed in folk songs and were evaluated from the perspective of voice education.

Keywords: Intangible Cultural Heritage, Voice Training, Black Sea Folk Songs, Singing, Music.

Giriş

Anadolu, geçmiş yüzyıllar boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan özel bir coğrafyadır. Bu medeniyetlerin unutulmaz izlerini günümüze taşırken, birçok kültürü içinde sentezleyip, bunu bir kültürel zenginlik aynası gibi günümüze yansıtan adeta canlı bir müzedir.¹

Günümüzde kültürel mirasımıza farklı medeniyetlerin katkıları gözlemlenebilmekte ve birikimleri ile ilgili deneyimler aracılığıyla bilgiler edinilebilmektedir. Kültürel ve sanatsal unsurların detaylıca incelenmesi, korunması ve gelecek nesillere aktarılması önemlidir. Ülkemizin kendi içinde batı, orta ve doğu olarak üç bölüme ayrılan Karadeniz Bölgesi, kendine özgü zengin kültürel birikimi ile dikkat çekmektedir. Bu bölge, sadece doğal güzellikleri ve geleneksel yaşam tarzlarıyla değil, aynı zamanda Karadeniz türküleri gibi sözlü kültür ürünleriyle de tanınmaktadır. Türküler, bölgenin doğal çevresini, yaşam tarzını, duygularını ve tarihini yansıtan önemli bir kültürel ifade biçimidir. Bu çalışma, Karadeniz türkülerinin ses eğitiminde sözel unsurlarını ve eserlerin seslendirilmesinde bu sözel unsurların nasıl değerlendirilebileceğinin anlaşılmasını ve gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda çalışma, somut olmayan kültürel mirasının korunması ve ses eğitimi uygulamalarının geliştirilmesine yönelik çabaların önemine dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Türkülerin hikayelerinin bilinmesi, seslendirmede sözel unsurlar olarak hikayedeki duygu sıralamasının zihinde canlandırılmasının (imajinasyon) seslendirmeye duygu

¹ Aksu - Şen 1999.

ifadesi sağlaması bakımından önemlidir. Doğanıyğit ve Yiğit (2023)'e göre, ses eğitiminde imajınasyon kullanımı doğru ve etkili şarkı söylemeyi büyük ölçüde destekleyerek eğitim-öğretim sürecine katkı sağlamaktadır.

Somut Olmayan Kültürel Miras

Somut olmayan kültürel miras, insan uygarlığının manevi ve kültürel yaşamının sembolü olarak kabul edilmektedir. Bu değerli miras, milli duygu, ahlaki gelenek ve ulusal hafızayı koruyarak gelecek kuşaklara taşınan sanatın içsel manevi ruhunun temelini oluşturur. Ulusal kültür ruhunun korunması, kültürel çeşitlilik ve birikiminin gelecek nesillere aktarılması açısından kritik bir rolü bulunmaktadır.² Sahne sanatları, ritüeller, hikayeler ve sözlü gelenekler gibi somut olmayan kültürel değerler, toplumlar arasında nesiller boyu aktarılan unsurlar olarak tanımlanır. Bu öğeler, toplumlar arasında kuşaktan kuşağa aktarılır ve insanların kültürel bağlarını güçlendirir.³ Bununla birlikte bu miras insanlığın düşünme biçim ve davranışlarının bir aynasıdır. Bu unsurlar, yaşayan kültürü temsil ederek gelenekleri ve toplumsal düşünme biçimlerini de yansıtır.⁴

Bu bağlamda, somut olmayan kültürel mirasın, toplumların kimliklerini ve milli özelliklerini yansıtır ve kültürel çeşitliliğin korunmasında kritik bir rolü bulunmaktadır. Geçmişten gelen değerleri ve gelenekleri gelecek nesillere aktarmak için etkili bir araçtır. Bu araç, kültürel çeşitliliğin ve toplumların sürdürülebilirliğinin anahtarıdır.

Ülkemiz, 2003 UNESCO "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi" ni kabul ederek 2006 yılında taraf devlet olma sürecini tamamlamıştır. Sözleşme, ülkelerin kültürel mirasının korunması ve gelecek nesillere aktarılması için önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır.

Karadeniz Kültürü ve Türküleri

Dünyanın önemli doğal ve tarihsel yollarının kavşak noktasında bulunan Anadolu, birbirinden sıradağlarla soyutlanmış, pek çok bölge ve farklı coğrafi özellikleri ile en eski çağlardan beri dikkat çekici olmuştur. Tarihin hemen hemen her döneminde çeşitli kültürel özelliklere sahip yörelere ayrılmıştır ve zaman içerisinde farklı coğrafi adlar taşıyan bölgelere dönüşmüştür.⁵

Ülkemizde farklı coğrafi bölgeler yer almaktadır. Bu bölgelerden biri, Doğu Karadeniz Bölgesi'dir ve bu bölge Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Gümüşhane ve Artvin, Karadeniz'in doğu kıyısında yer alan illeri içermektedir. Bu bölge, tarihi ve coğrafi özellikleri bakımından zengin ve çeşitli kültürel mirası yansıtan bir dokuya sahiptir. Ayrıca, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde etkin olan çok kültürlü yapıları barındırması ve fiziki özellikleri halk kültürünün şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Halk kültürü ürünleri olarak tarihi kökenlere dayanan Karadeniz türküleri, nesilden nesile aktararak günümüze kadar gelmiştir. Anadolu'da yaşayan insanların yaşadıkları çeşitli olaylar sonrasında düşüncelerini ve duygularını yansıttıkları sözlü kültür ürünleri olan bu türküler genellikle anonimdir. Çoğunlukla yaşanmış olaylardan esinlenerek ortaya çıkmıştır ve herkesin anlayabileceği ortak ve sade bir dille yazılmıştır.⁶ Bölgenin müziği oldukça hareketli, daha çok 7/8 hatta 7/16'lık gibi aksak usüllerin olduğu bir melodik yapıdadır. Doğu

² Ban 2011, Xin 2022.

³ Deacon 2006.

⁴ Yang 2012.

⁵ Ünsal 2006.

⁶ Şener 2022.

Karadeniz’de “Atma Türküler” ve/veya “Karşı Beri Atma” denilen ve karşılıklı atışma şeklinde icra edilen türküler vardır. Bunların çoğunluğu doğaçlama olarak söylenir.⁷

Türküler, hikayeler ve sözlü gelenekler gibi somut olmayan kültürel değerler olarak toplumsal hafızamızda kayıtlı ve genellikle yaşanmış olan olayları yansıtarak anonimleşen ürünleriyle günümüze ulaşmıştır.

Karadeniz türküleri genellikle bölgenin özel coğrafi yapısını yansıtır (deniz, dağlar ve doğa temalarına sıklıkla yer verilir), doğanın güzellikleri ve gündelik yaşamı ele alan duygusal betimlemeler ayrıntılı bir şekilde işlenir, türkülerin ağır ritmik yapıda olanları melankolik ve duygusal bir hava taşırken, coşkulu ve ritmik yapıda olanlar çoğunlukla halk dansları için kullanılır. Bu türküler seslendirilirken kemençe, tulum, zurna, davul ve kaval gibi bölgenin yerel enstrümanları eşlik çalgısı olarak çoğunlukla kullanılır. Bu yönleriyle Karadeniz türküleri, bölge halkının duygusal ifadesini, kimliğini ve yaşam tarzını yansıtır ve geçmişten günümüze geleneksel yapısıyla kuşaklar arasında sözlü olarak aktarılmıştır.

Ses Eğitimi ve Kültürel Miras

Kültürel miras, bir toplumun kimliği, gelenekleri ve duygusal ifadelerini taşıyan önemli bir unsur olarak kabul edilir. Bu mirasın gelecek nesillere aktarılması için çeşitli yöntemler bulunmaktadır ve bu yöntemlerden biri de ses eğitimi bağlamında geleneksel sanat formlarıyla gerçekleştirilen vokal performanslardır. Kültürel mirasın gelecekteki nesillere aktarılmasında ses eğitimi de önemli bir rol üstlenmektedir. Türküler ve diğer geleneksel sözlü performanslar belirli bir coğrafyanın veya topluluğun duygusal ifadelerini, hikayelerini ve kimliğini yansıtır. Bu eserlerin nesilden nesile aktarılması ve seslendirilmesi geçmişin derin duygusal ifadelerinin yaşatılmasına katkı sağlar. Ses eğitimi yoluyla türkülerin duygusal derinliğinin ve anlamının kavranabilmesi, ayrıca tonlama ve teknik açıdan daha iyi seslendirilmesi sağlanabilmektedir.

Kültürel mirasın ve sanatsal ifadenin sözlü yönlerini temsil eden türkülerin, kökleri uzun bir tarihsel geçmişe dayanmaktadır. Bu miras, toplumlar için tarih hafızasının korunması ve duygusal ifadelerin aktarılmasına aracı olarak hizmet etmektedir.⁸ Somut olmayan kültürel miras aynı zamanda bir topluluğun kültürel kimlik olarak kabul ettiği ve nesilden nesile aktardığı uygulamaları, ifadeleri, bilgi ve becerileri içerir.⁹ Bu bağlamda, kültürel mirasa ilişkin farkındalık eğitim programları aracılığıyla daha iyi değerlendirilip geliştirilebilir.¹⁰

Kuramsal Çerçeve

Bu araştırmada, SOKÜM’ün tanımı, kapsamı, korunması ve aktarımı ile ilgili olarak UNESCO tarafından 2003 yılında kabul edilen ve insanlığın geçmişten günümüze taşıdığı kültür birikimlerinin korunmasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını amaçlayan sözleşme temel çerçeve olarak kullanılmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2023). Bu sözleşmede sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar ve el sanatları geleneği alanları SOKÜM olarak tanımlanmıştır. Sözlü anlatımlar, sözlü gelenekler, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüel ve festivaller, halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar, el sanatları geleneği gibi kültürel ürünleri ve üretim süreçlerini ifade eden kavramdır.¹¹ Karadeniz Bölgesi’ndeki sözlü anlatımlar bu bölgenin coğrafyasını, iklimini, yaşam tarzını, değerlerini, inançlarını ve duygu ve düşüncelerini yansıtan sözlü ve müzikal bir mirastır. Karadeniz türkülerinin sözel unsurları, yöresel ağız, deyimler,

⁷ Eroğlu 2017.

⁸ Bronson vd. 1954.

⁹ Çelepi 2016.

¹⁰ Sağ - Ünal 2019.

¹¹ UNESCO 2023.

ikilemeler, bağlantılar, katmalar gibi zengin bir dil yapısına sahiptir. Bu dil yapısını geliştirerek korumak için ses eğitimi önemlidir. Ses eğitimi, insan sesinin doğru kullanımını, geliştirilmesini ve korunmasını sağlayan bir eğitim sürecidir. Ses eğitimi yoluyla insan sesine hem sanatsal özellikler kazandırılmakta hem de sağlıklı bir şekilde kullanılabilmesi sağlanmaktadır. Ses eğitimi ile sesin soluk desteği, rezonansı, tonu, perdesi, kalitesi gibi özellikleri geliştirilebilirken aynı zamanda Karadeniz türkülerine özgü biçim ve stil becerileri de kazandırılmaktadır. Bu eğitim aracılığıyla sözlü mirasın doğru bir şekilde aktarılması da sağlanabilmektedir.

Araştırmanın Önemi

Karadeniz türküleri, Türk halk müziğinin zengin ve özgün bir parçasıdır. Bu türküler, bölgenin coğrafi, sosyal, kültürel ve tarihsel özelliklerini yansıtan sözel unsurlara sahiptir. Bu sözel unsurlar, türkülerin anlamını, içeriğini, biçimini ve işlevini belirler. Ayrıca, türkülerin ses eğitimi açısından da önemli bir rolü vardır. Türkülerin söyleniş şekli, ses rengi, tonu, vurgusu, aksanı ve telaffuzu gibi ses özellikleri, ses eğitimine katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada, somut olmayan kültürel miras kapsamında Karadeniz türkülerinin ses eğitimi açısından sözel unsurlarını incelemek ve bu unsurların ses eğitimine katkılarını ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Bu çalışma ile Karadeniz türkülerinin kültürel zenginliği ve ses eğitimi açısından önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırma, Karadeniz türkülerindeki duygusal nüansların ses eğitimi bağlamında kullanılışlarına dair örnekler sunması ve benzer konulardaki çalışmalara yeni bir analiz yaklaşımı sunması açısından önem taşımaktadır.

Problem ve Alt Problemler

Ana Problem

Somut olmayan kültürel miraslardan olan Karadeniz türkülerinin sözel unsurları ses eğitimi kapsamında nasıl değerlendirilmelidir?

Alt Problemler

- Karadeniz türkülerinin hikayeleri nasıldır ve bu hikayelerin türkülerdeki yansımaları ne şekilde gerçekleşmektedir?
- Karadeniz türkülerindeki sözler hangi ifadeleri içermektedir ve bu ifadeler ses eğitiminde nasıl değerlendirilmelidir?

Metod

Araştırma Tasarımı

Bu araştırma nitel yöntemlerle tasarlanmış ve Karadeniz türkülerinin ses eğitimi kapsamındaki sözel unsurlarının değerlendirilmesi amacıyla nitel içerik analizi deseni kullanılmıştır. Nitel içerik analizi, metinsel verilerin anlamını ortaya çıkarmak için kullanılan sistematik bir yöntemdir.¹² Bu desen, araştırmacının verileri kodlama, kategorize etme ve temalar oluşturma yoluyla analiz etmesine olanak sağlar.¹³ Araştırmada veri kaynağı olarak Karadeniz türkülerinin hikayeleri ve sözleri seçilmiştir. Hikayeler ve sözler, internet üzerinden erişilen çeşitli kaynaklardan derlenmiştir. Ordu ve Giresun yörelerinden seçilen toplam 6 türkünün hikâye ve sözleri incelenerek değerlendirilmek üzere farklı kaynaklardan yerel bilgisayara kaydedilmiştir.

¹² Elo - Kyngäs, 2008.

¹³ Schreier 2012.

İçerik analizi, metinsel verilerin bilgi içeriklerini analiz etmek için kullanılan sistematik, kural rehberli teknikler bütünüdür.¹⁴ Nitel içerik analizi deseni, nitel araştırma yöntemlerindedir ve analizi, metinsel verilerin anlamlı birimlere ayrılması, kategorize edilmesi ve yorumlanması sürecidir. Nicel ve nitel yöntemler de dahil olmak üzere, içerik analizinin çeşitli türleri vardır ve hepsi de metinsel verileri anlamlandırmak için sistematik olarak kategorize etme temel özelliğini paylaşır.¹⁵ Bununla birlikte, kategorileri oluşturma ve verilere uygulama biçimleri ile elde edilen verileri nasıl analiz ettikleri bakımından farklılık gösterirler.¹⁶ Nitel içerik analizi deseni ile ilgili literatürde bazı eksiklikler ve tutarsızlıklar bulunmaktadır. Bu nedenle, nitel içerik analizi deseni kullanan araştırmacıların, desenin tanımını, özelliklerini, seçim gerekçelerini ve uygulama aşamalarını açık ve net bir şekilde belirtmeleri gerekmektedir. Ayrıca, nitel içerik analizi deseni ile ilgili güncel ve güvenilir kaynaklara başvurmaları ve alanda yapılan diğer çalışmalara atıfta bulunmaları da önemlidir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için tematik içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Tematik içerik analizi, metinsel verileri analiz etmek için kullanılan kodlama tabanlı yöntemlerden biridir. Verilerin bilgi içeriğinin ilgili olduğu herhangi bir nitel araştırmada kullanılabilecek teorik olmayan bir dizi teknikten oluşması bakımından genel bir veri analizi biçimidir.¹⁷ Giresun ve Ordu yörelerine ait olan Eşref Bey Türküsü / Ağıdı, Giresun'un İçinde, Ağasar'ın Balını, Ünye'den Çıktım Başım Selamet, Hekimoğlu ve Ordu'nun Dereleri isimli türkülerin hikayeleri farklı muhtelif internet kaynaklarından derlenerek birçok kaynaktan ortak olarak bahsedilen konular saptanmıştır.

Türkülerin sözleri ve hikayeleri, Microsoft Word (docx) formatında dijital ortama aktarıldıktan sonra Maxqda 2022 nitel veri analizi yazılımına yüklenmiştir. Yazılımda, sözler ve hikayeler arasındaki tutarlılık kontrol edilerek alan uzmanlarından geri bildirim alınmıştır. Türkü sözlerindeki ifadeler, in vivo kodlama tekniği kullanılarak kodlanmış ve bu kodlardan hikayeler ve seslendirme ile sözel unsurlar adında iki tema oluşturulmuştur. Kodlama sırasında, türkülerdeki ritmik unsurlar ve vokal yorumlama teknikleri dikkate alınarak her mısra için ayrı kodlama yapılmıştır. Analiz aşamasında, yazılımdaki çeşitli araçlardan faydalanarak türkülerin sözleri yorumlanmış ve belge portresi aracı aracılığıyla PNG formatında görsel dosyalar haline getirilmiştir. Bu görseller, Adobe Photoshop 2024 yazılımına aktarılarak metinlerle birleştirilmiş ve metinlerdeki renkler görsellerdeki renklere uygun olarak ayarlanmıştır. Böylece, türkülerdeki ifadelerin metin üzerinden de kolayca anlaşılması amaçlanmıştır. Belge portrelerinde ve metinlerde kullanılan beyaz dışındaki renkler ifadeleri, beyaz renkler ise mısra sonlarını göstermek üzere tasarlanarak raporlama için hazırlanmıştır. Belge portresindeki uzunluklar harflerin nicel uzunluğuyla eşleşmektedir.

Bulgular

Bu bölümde türkülerin hikayelerine ilişkin bulgulara ve seslendirme ve sözel unsurlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. İncelenen türküler; güç, katma söz, beğeni, beklenti, pişmanlık, şaşkınlık, sitem, uyarı, tavsiye ve üzüntü kodlarıyla kodlanmıştır.

¹⁴ Mayring 2000.

¹⁵ Miles - Huberman 1994.

¹⁶ Forman - Damschroder 2007.

¹⁷ Forman - Damschroder 2007.

Kod Sistemi	Giresun	Ordu
Güç		
Katma söz		
Beğeni		
Beklenti		
Pişmanlık		
Şaşkınlık		
Sitem		
Uyarı		
Tavsiye		
Üzüntü		

Matris 1. Giresun ve Ordu türkülerinde kodlanan bölümler

Matris 1’de türkülerin içerisinde en çok üzüntü ifadesinin yer aldığı aynı zamanda sitem ve beklenti ifadelerinin de bu türkülerin içerisinde çoğunlukla bulunduğu görülmektedir. Güç kodu sadece Ordu türkülerinde kodlanmış, aynı zamanda pişmanlık, uyarı ve tavsiye kodları ise Giresun türkülerinde yer almıştır.

Türkülerin Hikayelerine İlişkin Bulgular

Eşref Bey türküsü/ağıdı aynı zamanda türkünün sözlerinin başında yer alan “Giresun üstünde vapur bağıyor” ismiyle de anılmaktadır. Bu türkü Eşref Gedikali isimli kişiye atfedilmiştir. Eşref Gedikali, 1905 yılında Giresun’un Piraziz ilçesinde (eski adıyla Abdal) Gedikalizade ailesine mensup olarak doğmuştur. Eşref Gedikali, sosyal, cömert, yakışıklı, iyi giyimli ve halk tarafından sevilen bir kişilik olarak tanınmıştır. Giresun merkezde Camlı Sokak’ta (günümüzde Fatih Caddesi) abisi ile birlikte fındık fabrikası işletmiştir. 1933 yılında fabrikasında muhasebeci olarak çalıştırmak üzere Hakkı Zaimoğlu’nu işe almıştır. Hakkı Zaimoğlu, fabrikada çalışan kadın işçileri rahatsız ettiği için Eşref Gedikali tarafından uyarılmış, ancak bu durumu hazmedememiştir.

Aynı yıl Giresun limanından sezonun ilk fındık nakliyesinin yapıldığı törenin ardından Eşref Gedikali’yi kendi tabancası ile vurmuştur. Eşref Gedikali, yaralı halde fabrikasından çıkarak otel sahibi Talat Bey’e “Hakkı beni vurdu Talat!” diye haykırmış, ancak kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetmiştir. Hakkı Zaimoğlu ise yakalanarak cezaevine gönderilmiştir. Cezaevinde Eşref Gedikali’nin yakın arkadaşı ve akrabası olan Ahmet Ağa Gedikali, Eşref Gedikali’nin intikamını almak için keskinleştirdiği bir kaşığın sapını Hakkı Zaimoğlu’na saptırmaya çalışmış, ancak başarılı olamamıştır. Hakkı Zaimoğlu, 1933 yılında Cumhuriyet’in kuruluşunun 10. yıl dönümü nedeniyle çıkarılan af kanunundan yararlanarak serbest kalmış ve Giresun’dan ayrılmıştır. Eşref Gedikali’nin ölümü üzerine sevenleri tarafından maniler şeklinde yazılan ve söylenen dizeler, daha sonra Eşref Bey Türküsü adıyla popüler olmuştur. Bu türkü hikayesinin günümüze ulaşmasını sağlayan kişi ise Eşref Gedikali’nin ağabeyi Murat Gedikali’nin kızı Ruhniyaz Karabrahim’dir (1927-2018).¹⁸

Giresun’un İçinde Türküsü, Giresun yöresine ait bir halk türküsüdür. Türkü, Feride adlı bir kadın ile Ömer adlı bir erkek arasındaki aşkı ve bu aşka engel olan Musa adlı bir başka erkeğin yaptığı şiddeti konu edinmektedir. Feride, Giresun’un bir köyünde yaşayan güzel ve hırçın bir kadındır. Ömer ise köyün mazlum ve sevecen bir delikanlısıdır. Feride ve Ömer, tutkulu bir şekilde birbirlerine aşıktırlar ve ailelerinin de onayıyla evlenmeye karar verirler. Ancak Musa, Feride’ye platonik olarak tutkundur ve onun Ömer ile ilişkisini kabullenemez. Musa, Ömer’i kendi adamlarıyla birlikte döverek onu öldürmeye çalışır. Ömer, Feride’den vazgeçmez ve ailesiyle birlikte Feride’nin evine giderek söz keserler. Musa, bu duruma daha

¹⁸ http: 3.

da öfkelenir ve Feride ve Ömer'in kaçma planını öğrenir. Musa, kaçmak üzere olan Feride ve Ömer'in önünü keser ve onları acımasızca öldürür. Türkü, bu trajik olayı anlatan dizelerden oluşmaktadır.¹⁹

Ağasar'ın Balını (Oy Asiye) Türküsü, Giresun'un Görele ilçesine bağlı Çavuşlu beldesinde yaşanan bir aşk, ihanet ve intikam öyküsünü anlatan bir Çepni Türkmen halk türküsüdür. Türkünün kaynağı Ömer Akpınar'dır ve 1973 yılında TRT repertuvarına girmiştir. Türküde adı geçen Asiye Karabey, beldenin ileri gelenlerinden Karabey'in kızıdır. Asiye, esmer ve minyon tipli bir kadındır. Babasının oğlu olmadığı için damatlarını konağa alarak oğlu gibi görür. Asiye'nin eşi Nazif Bey ise Beşikdüzü'nden zengin bir tüccardır.

Asiye ve Nazif'in iki kız çocukları vardır. Ancak Nazif Bey, evine temizliğe gelen hizmetçi ile Asiye'yi aldatır. Bu durum duyulunca Asiye çok öfkelenir ve boşanmak ister. Nazif Bey ise pişmanlık duymaz ve Asiye'yi "kara kuru" diye aşağılar. Asiye, babasından kalan araziye satarak nafaka olarak Nazif'e verir ve boşanır. Nazif Bey ise boşandıktan sonra pişman olur ve içkiye düşer. Bir gün mahkeme kapısında bayılır. Asiye'nin güzelliği ve yüceliği mahkeme memuru Ahmet'i etkiler. Ahmet, Asiye'yi tanımak ve evlenmek ister. Uzun uğraşlar sonucunda Asiye'nin amcasının oğlunun aracılığıyla Asiye'yi ikna eder ve evlenirler. Ahmet, uzun boylu, sarışın ve yeşil gözlü yakışıklı bir adamdır. Ahmet ve Asiye, Yeğenli köyünde bir lojmanda yaşarlar. Bir gün Ahmet atıyla dolaşırken Nazif Bey onu görür ve kim olduğunu sorar. "Asiye'nin kocası" cevabını alınca yine bayılır ve ölür. Nazif Bey'in annesi oğlunun ölümüne çok üzülür ve Asiye'ye ağıt yakar. Türkü, bu dramatik olayları anlatan dizelerden oluşur.²⁰

Hekimoğlu türküsü, Türkiye'nin Karadeniz bölgesinde 19. veya 20. yüzyılın sonlarında yaşamış efsanevi bir kahraman olan Hekimoğlu'nun hayatını ve ölümünü anlatır. Türküye göre, Hekimoğlu fakir bir aileye doğmuş ve cesareti, dürüstlüğü ve cömertliği ile ünlenmiştir. Asya adında güzel bir kıza aşık olmuş, ancak bu kız bölgeye hakim olan bir Gürcü beyiyle nişanlıymış. Bey, onların ilişkisini öğrenince Hekimoğlu'na düello teklif etmiş. Hekimoğlu bu teklifi kabul etmiş, ama bey onu aldatmış ve adamlarıyla birlikte pusu kurmuş. Hekimoğlu zekası ve yiğitliği sayesinde tuzağından kurtulmayı başarmış. Sonra Bolu'da annesinin yanına gitmiş ve şehri terk etmesi gerektiğini söylemiş. Amcasının oğlunu da yanına alarak dağlara çıkmış, hayatının geri kalanını eşkıya olarak geçirmiş.

Yerel halk tarafından desteklenmiş, ona kahramanlık ve adaleti için hayranlık duyulmuş. Ayrıca Gürcü beyinin de baş belası olmuş, bey onu sürekli jandarmaya ihbar etmiş. Hekimoğlu kurnazlığı ve üzerine taktığı ayna ile donattığı özel tüfeği sayesinde jandarma ve beyin adamlarının birçok saldırı ve kuşatmasından kurtulmuş. Ayna, türküde "aynalı martini" olarak adlandırılır, düşmanlarını güneş ışığıyla kör etmek için kullanılır. Ancak, bu savaşlardan birinde aldığı bir yara sonucu ölmüştür. Ölümüyle ilgili iki farklı versiyon vardır: birine göre ateş çemberinden çok yaralı olarak kurtulduktan sonra ölmüştür; diğerine göre karın bölgesinden aldığı bir yaradan dolayı Ordu'ya ulaştıktan sonra ölmüştür. Hekimoğlu türküsü Ümit Tokcan adlı bir TRT halk müziği sanatçısı tarafından 1966 yılında bestelenmiştir.²¹

Ordu'nun Dereleri, Türk halk müziği geleneğinde yer alan bir türküdür. Türkü, Ordu ilinin bir köyünde yaşayan Mehmet ve Hacer adlı iki gencin aşkını ve ayrılığını anlatır. Mehmet, zengin bir aileden gelirken, Hacer fakir bir ailedendir. İki genç, zerdali ağacının altında buluşarak sevgilerini paylaşırlar. Ancak bu durum, köydeki diğer kızların kıskançlığına ve dedikodularına neden olur. Mehmet, Hacer'in kendisine ihanet ettiğine inanarak köyü terk eder. Hacer ise, sevdiğinin dönmesini beklerken, dere kenarında çamaşır yıkayıp türkü söyler.

¹⁹ http: 4.

²⁰ http: 5.

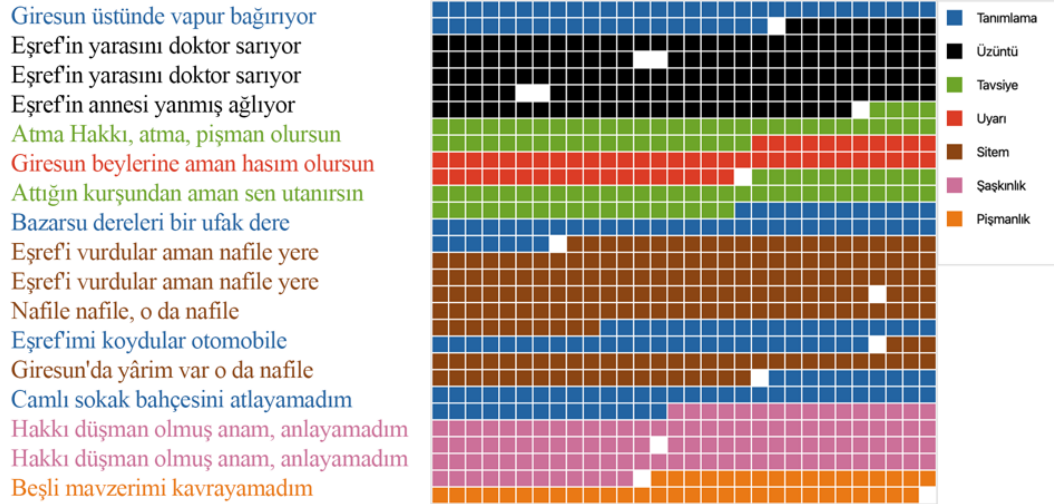
²¹ http: 6.

Türküde, Hacer'in Mehmet'e olan sadakati ve özlemi belirtilir. Mehmet ise, gurbette hayatını sürdürürken, Hacer'in sesini duyamaz. Hacer, ölene kadar türküsünü söylemeye devam eder. Bu türkünün hikayesi, Türk kültüründe sıkça rastlanan bir motif olan aşk ve ayrılığı konu edinmektedir. Ayrıca, zengin-fakir çatışması, kıskançlık, dedikodu gibi sosyal sorunlara da değinmektedir. Türkü hikayesi, hem sözlü hem de yazılı kaynaklarda yer almaktadır. Türkü hikayesinin kaynağı ve tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak bazı araştırmacılar, türkünün 19. yüzyılın sonları veya 20. yüzyılın başlarında ortaya çıktığını tahmin etmektedir. Türkünün müziği ve sözleri de zaman içinde değişikliklere uğramıştır. Türkünün farklı yörelerde farklı versiyonları da bulunmaktadır. Türkü hikayesi, Türk halk müziği repertuarında önemli bir yere sahiptir ve pek çok sanatçı tarafından seslendirilmiştir.²²

Seslendirme ve Sözel Unsurlarına İlişkin Bulgular

Ünye'den Çıktım Başım Selamet türküsü, Ünye ilçesinde yaşanan ve halkın duygusal tepkisini yansıtan bir olayın anlatımıdır. Olay, Ünye ve Fatsa arasında bulunan Cevizdere mevkiinde, ağalık sisteminin hâkim olduğu bir dönemde, cesur ve yiğit bir ağanın oğlu olan İç Ağası Mustafa'nın, kız kardeşini ziyarete giderken, rakip ağalar tarafından kurulan bir pusu sonucu öldürülmesidir. Türkü, İç Ağası Mustafa'nın tanınmışlığı, sevilmesi ve ölümünün yarattığı acıyı dile getirir.²³

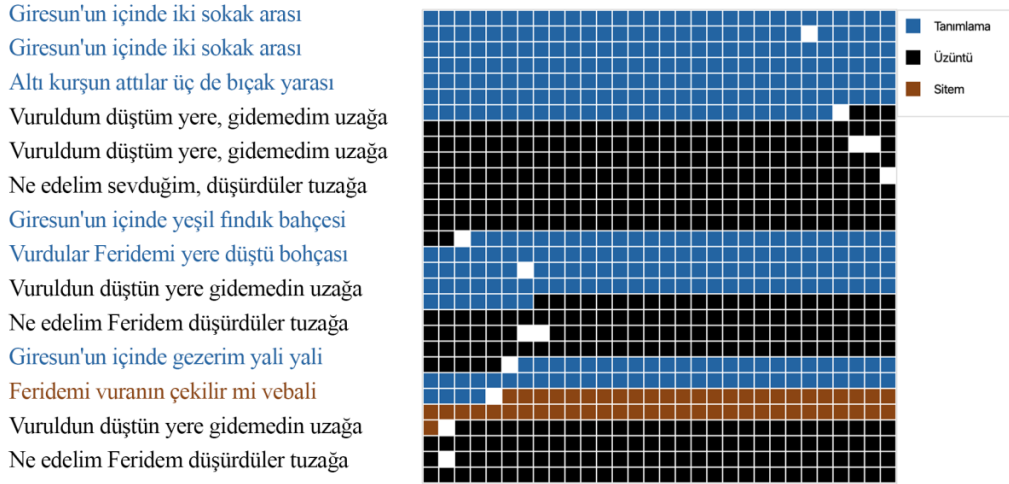
Res. 1: Eşref Bey türküsü / ağıdındaki sözel ifadelerin belge portresi

Res. 1'de Eşref Bey türküsü / ağıdı isimli türkünün belge portresi yer almaktadır. Türkü ilk kıtanın ilk mısrasında tanımlayıcı ifadeyle başlayıp sonraki üç mısra üzüntü bildiren ifadelerde devam etmektedir. Nakaratta ise tavsiye, uyarı ve yeniden tavsiye bildiren üç mısra yer almaktadır. Türkünün. Nakarattan sonraki kıtası yine tanımlama ifadesiyle başlayarak bu sefer sitem bildiren üç mısrayla devam etmektedir. Nakarat tekrar seslendirildikten sonra tanımlama, sitem, şaşkınlık ve pişmanlık ifadelerinin bulunduğu son dizelere yer verilmiştir.

Bu türkü, duygusal açıdan çeşitlilik içeriyor ve seslendirmede bu duygusal derinliği ön plana çıkarmak önemlidir. Nakarat ve son dizelerdeki farklı duygusal ifadeler seslendirme sırasında dikkate alınabilir. Seslendirmede farklı nüanslar olması gerektiği anlaşılmaktadır.

²² [http: 7.](http://7)

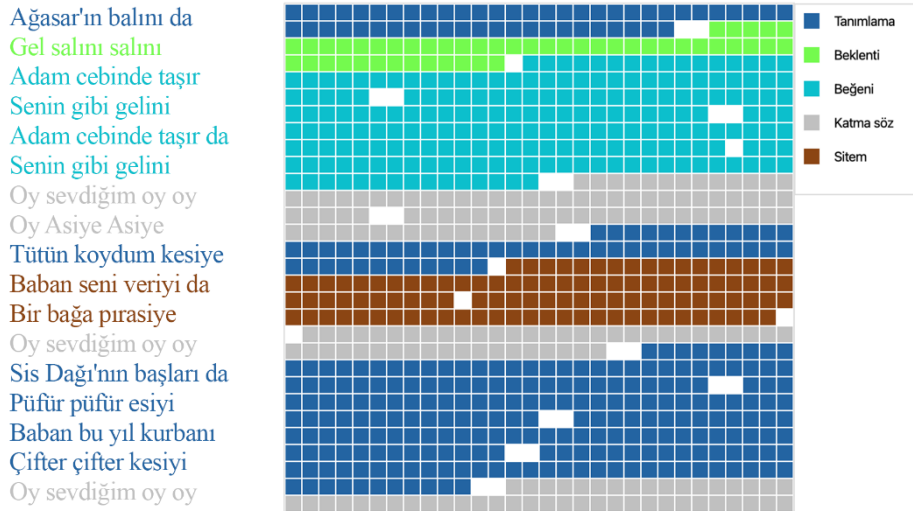
²³ [http: 8.](http://8)

Res. 2: Giresun'un İçinde türküsündeki sözel ifadelerin belge portresi

Giresun'un İçinde isimli türkünün Res. 2'de yer alan belge portresi görseli göz önüne alındığında türkünün ilk üç mısrasında yer alan "Giresun'un içinde iki sokak arası" ve "Altı kurşun attılar, üç de bıçak yarası" ifadelerinin türkü başlangıcında olay örgüsüyle ilgili bir tanımlama olarak yer aldığı görülmektedir. Yaşanan bu olaydan duyulan üzüntü ise "Vuruldu düştim yere, gidemedim uzağa" ve "Ne edelim sevdiğim, düşürdüler tuzağa" ifadelerinin yer aldığı mısralarla belirtilmiştir.

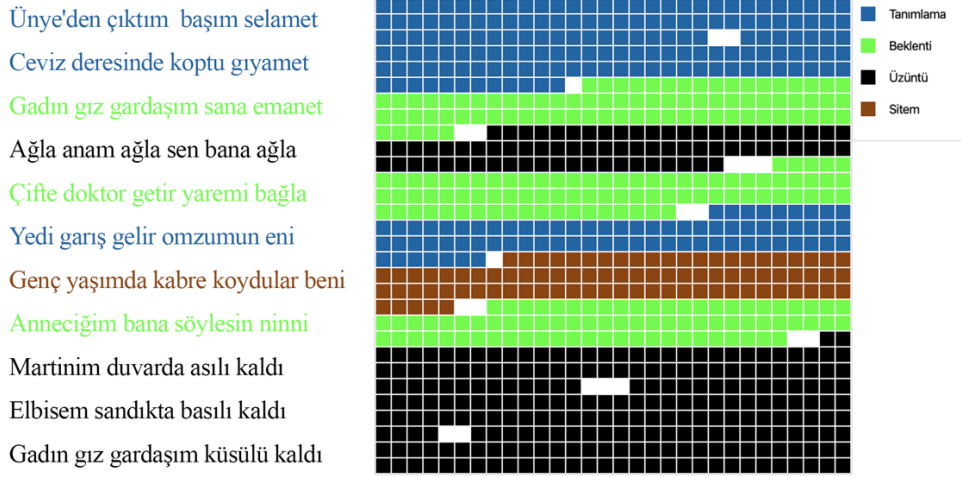
Türkünün kalan bölümleri farklı mısralarda tanımlama ve üzüntü ifadeleriyle devam etmektedir ve son nakarat seslendirilmeden önce "Feride'mi vuranın çekilir mi vebali" mısrasıyla bir sitem dile getirilmiştir. Bu bağlamda, türkü bir olayı tanımlayan mısralarla başlıyor ve duygusal bir geçiş içeriyor. Seslendirme sırasında olayın dramatik yönleri ve duygusal yükseklikler yansıtılabilir.

Res. 3: Ağasar'ın Balını türküsündeki sözel ifadelerin belge portresi

Oy Asiye olarak da bilinen Ağasar'ın Balını isimli türküye ait sözel ifadelerin yer aldığı Res. 3'te türküde tanımlama, beklenti, beğeni ve sitem bildiren ifadelerin yanı sıra bu ifadeleri hitaplarla destekleyen katma sözlerin de var olduğu görülmektedir. Bu türkü de diğer Giresun türkülerinde olduğu gibi ilk olarak tanımlama yapan bir ifadeyle başlamaktadır. Bu tanımlamanın ardından dile getirilen beklenti ve bu beklentinin sebebi olan beğeni bağlantılı bir örgüyle birbirini izlemiş ve kişiye duyulan sevgi katma sözcüklerle (oy) nakarat öncesinde dile getirilmiştir.

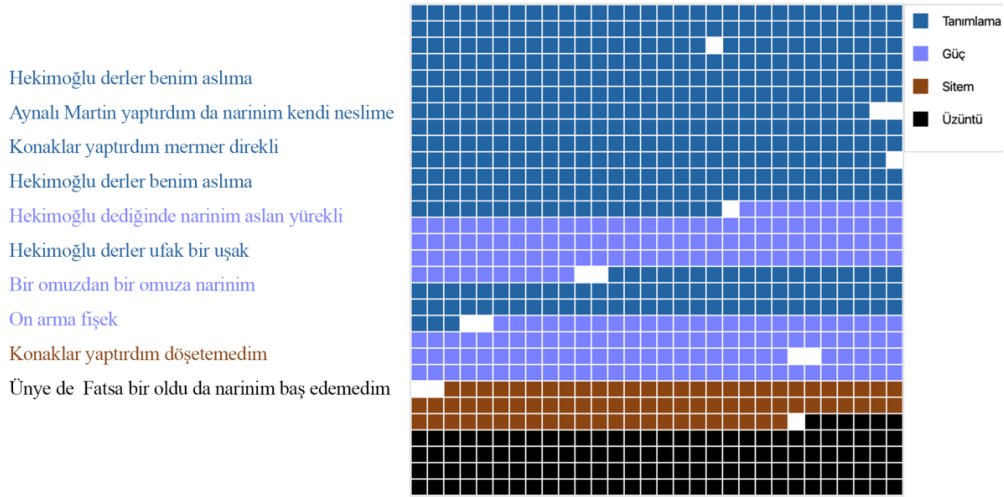
Nakarat bölümünde, beklenti ve beğenin atfedildiği kişi ve bu kişiye duyulan sevgi hissi yine katma sözlerle başlatılmış bu şekilde nakaratlarla diğer mısralar arasında bağlantı kurularak bütünlük sağlanmıştır. Ayrıca nakaratta yer alan sitem ifadeleriyle dış etkiler sebebiyle yaşanan zorluklar dile getirilmiş ve bölgede yaşanan sosyo-kültürel bazı olumsuz durumlar türküyü dinleyenlerin kolaylıkla anlayabileceği ustalıklı ve iki mısrayla kısaca belirtilmiştir. Bu türkü; tanımlamalar, beklenti, beğeni ve sitem ifadelerini içeriyor bu bağlamda seslendirme sırasında bu duygusal çeşitlilik ifade edilebilir.

Res. 4. Ünye'den Çıktım Başım Selamet türküsündeki sözel ifadelerin belge portresi

Res. 4'te Ünye'den Çıktım Başım Selamet türküsünün sözel ifadelerinden kodlanan bölümler yer almaktadır. Türküde söz yazarı olayı kendi ifadeleriyle anlatmaktadır. Bu türküde tanımlama, beklenti, üzüntü ve sitem ifadelerine yer verilmiştir. Sözlerde üzüntü veren olayla ilgili girişin yapıldığı ilk iki mısradaki tanımlamalardan sonra "Kadın gız gardaşım sana emanet" mısrasıyla bir beklenti dile getirilmiş ve sözler üzüntü ve beklenti içeren ifadelerle sürdürülmüştür. Devamında söz yazarı, kendini tanımladıktan sonra "Genç yaşında kabre koydular beni" ifadeleriyle kişisel bir sitemde bulunmuş ve beklentisini yeniden dile getirerek üzüntüsünü ifade etmiştir.

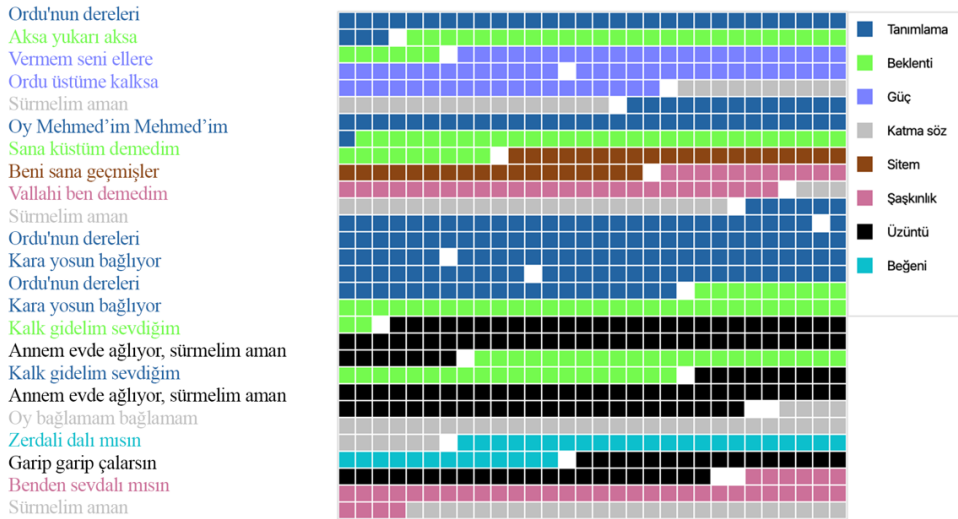
Bu türkü; üzüntü, beklenti, ve sitem ifadelerini içeriyor. Seslendirme sırasında bu duygusal ifadelerle paralel nüans ve ifadelere dikkat çekilebilir.

Res. 5: Hekimoğlu türküsündeki sözel ifadelerin belge portresi

Res. 5'te sözel ifadelerinin belge portresine yer verilen Hekimoğlu türküsünde sözler türküdeki asıl kişinin anlatımıyla oluşturulmuştur. Tanımlamalarla başlayan türkü güç ifadeleriyle sürdürülmüş ve bu güç ifadelerinin içerisinde yeniden tanımlamalar eklenmiştir. Tanımlama ve güç ifadelerinin bu türküde çoğunlukla yer alması incelenen diğer türkülere göre farklı bir örgünün olduğunu göstermektedir.

Türkünün ilerleyen bölümlerinde sitem ve üzüntü ifadelerine yer verilerek türkü sonlandırılmıştır. Bu türküde güç ve aciziyet sebebiyle duyulan üzüntü ifadeleri birlikte yer almakta ve aciziyetin sebebi sitem ifadesiyle dile getirilmektedir. Güç duygusu beraberinde elinden gelmeme (aciz kalma) duygu örüntüsü işlenen bu türküyü seslendirmede duygu ifadeleri için doğru nefes kontrolü ve tonlama etkili olabilir.

Res. 6: Ordu'nun Dereleri türküsündeki sözel ifadelerin belge portresi

Res. 6'da yer alan Ordu'nun Dereleri isimli türkünün belge portresinden bu türkünün birçok ifadeyi sözlerinden barındırdığı görülmektedir. Tanımlama, beklenti, güç, sitem, şaşkınlık, üzüntü ve beğeni ifadelerinin yer aldığı türküde bu ifadeler arasında katma sözlere de yer verilmiştir. Tanımlama ve beklentiyle başlayan iki mısradan sonra söz yazarı sevdiği kişiyi koruyacağına dair güç bildiren ifadelerde bulunmuş ve hemen sonrasında türküde beğeni

uyandıran katma sözlere yer verilmiştir. Türkünün nakaratında her mısradaki farklı ifadeler yer almaktadır.

Sırasıyla tanımlama, beklenti, sitem ve şaşkınlık ifadelerinin yer aldığı nakarattan sonra tanımlama, beklenti ve üzüntü ifadelerine yer verilmiş ve türkü katma sözlerin yanı sıra beğeni, üzüntü, tanımlama, beğeni, şaşkınlık ve katma sözlerle devam etmiştir. Bu türkünün incelenen türküleri arasında farklı ifadelerin en çok birlikte yer aldığı türkü olduğu görülmüştür. Bu bağlamda türkünün, birçok farklı duygusal ifadeyi içerdiği görülmektedir ve girişte hemen hemen her bir mısra için farklı duygusal ifadeler taşımaktadır. Seslendirme sırasında bu farklı duygusal geçişler ve tonlamalar teknik vokal performansla belirtilebilir.

Sonuç ve Tartışma

Somut olmayan kültürel miras, bir toplumun yaşam tarzı, örf ve adetleri, gelenekleri, halk dansları, ritüeller, hikayeler, türküleri ve sözlü gelenekler gibi çeşitli unsurlardan oluşur. Bir kültürün taşınması için kayıt altına alınması gereken önemli olan bu mirasın yeri ve önemi büyüktür. Erkan (2016)'da, kültürel mirasın önemi ve bu konuda farkındalığın artırılmasının gerekliliğini belirtmiştir. Ayrıca, müzik arşivleri açısından da bu mirasın değerine dikkat çekmiştir.

Türküleri, buldukları toplumun duygusal deneyimlerini ve coğrafyanın zenginliklerini, tarihsel geçmişi ve yöresel güzellikleri dile getirmek için aşk, ayrılık, sevgi gibi temaları kullanarak en saf Türkçe ile dile getirmektedirler.²⁴

Ait olduğu toplumun kültürel özelliklerini belirgin olarak yansıtan müzik türü, şüphesiz halk müzikleridir. Halkın içinde doğmuş ve gelişmiş olan bu müzik, o toplumun dili, aynası ve kimliği durumundadır.²⁵ Kültürel mirasımız olan türkülerimizin, sözel unsurlar doğrultusunda değerlendirildiğinde çeşitli duygusal ifadeler içerdiği görülmektedir. Ses eğitimi bağlamında farklı duygusal ifadelerin seslendirme sırasında dikkate alınması gerektiği açıkça anlaşılmaktadır. Bu ifadelerin altının çizilmesiyle türküleri anlamı daha etkili bir şekilde iletilir. Duygu ifadelerini etkili bir şekilde sunabilmek için doğru nefes kontrolü ve tonlama kullanmak oldukça önemlidir. Ayrıca, türküleri yapısını anlayarak belirli duygusal geçişleri ve tonlamaları doğru bir şekilde sunmak, ses eğitimi açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, türküleri daha etkili bir şekilde seslendirilmesi için duygusal ifadelerin doğru bir şekilde uygun nüanslarla çalışılması ve iletilmesi gerekmektedir. Bu şekilde duygusal derinlik daha güçlü belirtilerek seslendirme kalitesi artabilir ve dinleyenlere daha etkili bir deneyim sunabilir.

Ses eğitimi bağlamında, duygu ifadesi seslendirmede önemli bir konudur. Türküleri öğretim aşamasında bu konunun dikkate alınması gereklidir. Duygu ifadesini geliştirmek için; iyi bir nefes kontrolü ve desteği gereklidir ve bu şekilde şarkı söylemek duygusal ifadeleri daha güçlü belirtmeye yardımcı olabilir. Tonlama, mimik-jestler, sözel anlam ve içerik seslendirmede duygu ifadesini artıran diğer unsurlardır. Ömür (2001) duygu ifadesi olan sesin ve sözel anlamın birlikte ele alındığında anlam kazandığını ifade etmektedir. Ayrıca, Okay (2012) de, müzikal ifadeyi oluşturan tüm boyutları anlamının ve duygusal ifade becerilerinin kazandırılmasının müzik eğitimi sürecinde ki önemini vurgulamıştır.

Sonuç olarak türküleri yapısal ve içerik özellikleri ayrıntılı bir şekilde incelenerek duygu ifadeleri ve temaları detaylı bir biçimde açıklanmıştır. Bu türkülerde genellikle, güç, katma söz, beğeni, beklenti, pişmanlık, şaşkınlık, sitem, uyarı, tavsiye ve üzüntü gibi duygusal temalar kodlarıyla kodlanmıştır. Eserlerin seslendirilmesi için dikkate alınması gereken bazı sözel unsurlar belirlenmiştir. Duygu ifadeleri ve temaları üzerindeki vurguların, seslendirme

²⁴ Yücel - Karakoç 2020.

²⁵ Vural 2011.

sırasında dikkate alınması sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla bu tür bir analiz, türkülerin duygusal ve tematik yapılarını anlamak ve etkili bir şekilde seslendirmek için önemli bir rehber oluşturmaktadır. Bu analiz yöntemi, müzik eğitimi açısından daha derinlemesine bir anlayış geliştirmek açısından da faydalı olabilir.

Öneriler

Kültürel mirasımızın bir parçası olan türküler, sözel unsurlar doğrultusunda değerlendirildiğinde farklı duygusal ifadeleri içerdikleri görülmektedir. Ses eğitimi bağlamında türkülerin içerdiği duygusal ifadelerin öne çıkarılması, türkülerin anlamının daha etkili bir şekilde iletilmesine katkı sağlar. Bu bağlamda, doğru nefes kontrolü ve tonlama büyük öneme sahiptir. Aynı zamanda tonlama ve artikülasyonun da yöresel ifadelere uygun şekilde uygulanması gerekmektedir.

Türküler, halkın yaşam tarzını yansıttığı ve genellikle derin felsefi derinlikler içerikler taşıdığı için sözleri, ezgi kadar kritik bir öneme sahiptir. Aynı zamanda, türkülerin yapısını anlayarak belirli duygusal geçişleri doğru ve etkili bir şekilde seslendirebilmek ancak uygun nüanslarla mümkün olabilir. Bu yaklaşımla duygusal derinliğin öne çıkarılmasıyla seslendirme kalitesi artırılabilir ve dinleyicilere daha etkili bir deneyim sunabilir. Duygu ifadesini geliştirmek için sağlam bir nefes kontrolü ve destek sistemi gereklidir ve bu şekilde şarkı söylemek duygusal ifadeleri daha güçlü bir şekilde iletmeye yardımcı olabilir.

Ses eğitiminde, özellikle türküler gibi kültürel mirası yansıtan müzik türlerine daha fazla yer verilebilir. Yerel ezgilerin öğretimi, gelecek nesillere bu mirasın kültürel bellek aktarımı açısından önemlidir. Ses eğitimi sürecinde duygu ifadesine odaklanmanın etkisi ve önemine dikkat çekilebilir. Duygu ifadelerini daha etkili bir şekilde iletmek için doğru nefes kontrolü ve tonlama nasıl kullanılacağına dair örnekler verilebilir. Ses eğitimi için türküler ve benzeri geleneksel müziklerle ilgili özel öğretim materyalleri geliştirilebilir, kayıt altına alınabilir ve gelecek nesillere aktarılabilir.

Yazarların Katkısı / Author Contributions: Çalışmaya; Yazar 1: % 50, Yazar 2: % 50 oranında katkı sağlamıştır. / To work; Author 1: 50%, Author 2: 50% contributed to the study.

Çıkar Çatışması / Conflicts of Interest: Yazar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder. / The author declare no conflict of interest.

Kaynakça

- Aksu, C.-Şen, Y. 1999, "Halk Müziğimizde Trabzon, Horon ve Kemeçe", *Sanat Dergisi*, 1, 11-116. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Ataunigsfd/Issue/2589/33306>
- Ban, L. 2011, *Intangible Cultural Heritage and The Molding of National Spirit*. [Doi.Org/10.5040/9781350265165.0021](https://doi.org/10.5040/9781350265165.0021).
- Bronson, B. - Sharp, C. - Karpeles, M. 1954, "English Folk-Songs From The Southern Appalachians", *Journal Of American Folklore*, 67/263, 94-95.
- Çelepi, M., S. 2016, "Somut Olmayan Kültürel Miras ve Üniversite Gençliği", *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3/3, 15-35.
- Deacon, H. 2006, The 2003, "Intangible Heritage Convention: Keynote Address", *South African Museums Association Bulletin*, 32, 2-9.
- Doğanyığıt, S. - Yiğit, N. 2023, "The Perspective of Trainers on The Use of İmagination in Singing Training", *Journal Of Pedagogical Research*, 7/1, 174-186.

- Erkan, S. 2016, “Kültürel Miras Ve Müzik: Türkiye’de Müzik Arşivi Sorunsalı Ve Dünyada Müzikal Miras Yönelimleri”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 24, 91-110.
- Elo, S. - Kyngäs, H. 2008, “The Qualitative Content Analysis Process”, *Journal Of Advanced Nursing*, 62/1, 107-115. <https://doi.org/10.1111/J.1365-2648.2007.04569.X>
- Eroğlu T. 2017, “Türk Halk Müziğinin Türkiye’deki Coğrafi Bölgelere Göre Temel Özellikleri Bakımından İncelenmesi”, *The Journal Of Academic Social Sciences*, 5/41, 513-527.
- Forman, J. - Damschroder, L. 2007, “Qualitative Content Analysis”, *Advances in Bioethics*, 11, 39-62. [Doi:10.1016/S1479-3709\(07\)11003-7](https://doi.org/10.1016/S1479-3709(07)11003-7)
- Mayring, P. 2000, “Qualitative Content Analysis”, *Forum On Qualitative Social Research*, 1/20. <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089/2385>
- Miles, M. B. - Huberman, A. M. 1994, *Qualitative Data Analysis: A Sourcebook* (2nd Ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Okay, H., H. 2012, “Müzikal İfade Eğitimine Bir Pencere: Çalgı Müziğinde Vokal İzler”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20/3, 1051-1072.
- Ömür, M. 2001, *Sesin Peşinde* (1. Baskı), Pan Yayınları, İstanbul.
- Sağ, Ç. - Ünal, F. 2019, “Öğrencilerin Somut Olmayan Kültürel Mirasa İlişkin Farkındalıklarının Belirlenmesi”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19/4, 1550-1560.
- Schreier, M. 2012, *Qualitative Content Analysis In Practice*, Sage Publications
- Şener, Z., A. 2022, *Karadeniz Kültürünün Çağdaş Türk Resim Sanatına Yansımaları*, Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi (Disiplinlerarası) Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karabük.
- Ünsal, V. 2006, “Doğu Karadeniz’in Tarihi Coğrafyası”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8/2, 129-144.
- Xin, R. 2022, *The İntangible Cultural Heritage. Human Beings And Their Images* [Doi:10.5040/9781350265165.0021](https://doi.org/10.5040/9781350265165.0021).
- Vural, F., G. 2011, “Türk Kültürünün Aynası: Türküler”, *Fine Arts*, 6/3, 397-411. <https://doi.org/10.12739/10.12739>
- Yang, N. 2012, “On The Non-Material Properties Of İntangible Cultural Heritage”, *Journal Of Huaihai Institute Of Technology*. Corpus ID: 147756401.
- Yücel, H. - Karakoç, B.,T. 2020, “Konuları, İçerikleri, Sözel Motifleri Ve Sembolleri İle Ordu Türküleri”, *TURAN-SAM: Stratejik Arastirmalar Merkezi, TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 12/46, 225-232. [Doi:10.15189/1308-8041](https://doi.org/10.15189/1308-8041)

İnternet Kaynakları

- 1.T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. (n.d.).<https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-132353/somut-olmayan-kulturel-miras-nedemektir.html> Erişim Tarihi: 07.12.2023
- 2.<https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras-Listeleri> Erişim Tarihi: 08.12.2023
- 3.https://tr.wikisource.org/wiki/Giresun_%C3%9Cst%C3%BCnde_Vapur_Ba%C4%9Fr%C4%B1yor%27un_hikayesi Erişim Tarihi: 08.12.2023

4. <https://www.piramithaber.com/hikaye/giresunun-icinde-turkusunun-hikayesi-h57202.html>
Erişim Tarihi: 08.12.2023
5. https://maksatbilgi.com/oy-asiye-turkusunun-hikayesi/#Oy_Asiye_Turkusu_Hikayesi
Erişim Tarihi:09.12.2023
6. <https://www.mynet.com/hekimoglu-turkusunun-hikayesi-nedir-turkunun-yazilis-hikayesi-sizleri-duygulandiracak-190101255301> Erişim Tarihi: 09.12.2023
7. <https://www.gunesgazetesi.net/koseyazilari/2215/2505/ordunun-dereleri-turkusunun-hikayesi.html> Erişim Tarihi: 09.12.2023
8. <https://www.turkudostlari.net/hikaye.asp?turku=4128> Erişim Tarihi:10.12.2023